

галузі. Освіта є надзвичайно прибутковою галуззю економіки навіть не стільки з прямих виплат за навчання, скільки з тих економічних зисків, котрі принесуть кваліфіковані професіонали своєю працею.

За кількістю студентів ВНЗ Україна не відстає від розвинених держав. Основна проблема знаходиться якраз у площині якості освіти і забезпеченні випускників гідною роботою. Інакше з переходом на європейські стандарти освіти ми можемо отримати чергову хвилю «відпливу мізків» з України та, як наслідок, зниження її інтелектуального потенціалу. Важливим кроком для запобігання цьому має стати належна винагорода за кваліфіковану працю.

Таким чином, окрім власне євроінтеграції в освітній сфері через систему освіти, необхідно спрямувати вищу школу на зважений підхід до кількості та якості викладання, виходячи з потреб суспільства та перспектив розвитку економіки України.

К. е. н. Матюх С. А.

Хмельницький національний університет, Україна

МІСЦЕ ТА РОЛЬ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ В СИСТЕМІ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Україна чітко визначила орієнтир на входження до освітнього простору Європи та здійснює модернізацію освітньої діяльності в контексті європейських вимог для практичної реалізації цієї мети. У межах Болонського процесу було сформульовано шість ключових принципів: впровадження двоциклового навчання, запровадження кредитної системи, контроль якості освіти, підвищення мобільності студентів, забезпечення працевлаштування випускників, забезпечення привабливості європейської системи освіти. Болонський процес відкриває можливості для інтернаціоналізації вищої освіти, формами якої є мобільність слухачів, викладачів, інтернаціоналізація навчальних планів та транснаціоналізація вищої освіти.

На сучасному етапі соціально-економічного розвитку нашої країни надзвичайно зростає роль вищої освіти в становленні економіки знань. Водночас економічна криза та прискорення інфляційних процесів для більшості вітчизняних вищих навчальних закладів спричинили погіршення необхідного фінансового забезпечення. В умовах обмеженої фінансової автономії навчальних закладів це стає негативним чинником удосконалення системи фінансування вищої освіти. Саме тому подальший розвиток вищої освіти в Україні, направлений на отримання висококваліфікованих, конкурентоспроможних кадрів, потребує удосконалення всієї системи фінансового управління вищою освітою та вирішення проблеми розширення фінансових джерел вищих навчальних закладів.

Економічний та соціально-політичний розвиток країн за останні роки характеризується становленням суспільства знань, в процесі чого відбувається зростання значення інформації і знань, інформаційно-комунікативних технологій. Сучасна

освіта, як складова частина економічної системи суспільства, є стратегічним і ефективним інструментом у розв'язанні соціально-економічних проблем суспільства, важливим фактором створення валового національного продукту країни. Метою освітянської діяльності є не просто надання якісних освітніх послуг, а і формування стратегічних пріоритетів використання висококваліфікованих людських ресурсів та забезпечення економічного зростання суспільства за рахунок впровадження наукових розробок у виробництво. Ефективне функціонування освітянської системи виступає необхідним чинником суспільного процесу. Враховуючи, що з 2012 року проходить процес скорочення державного фінансування сфери освіти, реалізація визначених пріоритетів стає все складнішою. Практично всі вищі навчальні заклади країни змушені вирішувати складні питання свого функціонування в умовах обмежених фінансових ресурсів та зростання обсягів витрат на здійснення своєї діяльності. Удосконалення державного регулювання діяльності вищих навчальних закладів виступає важливим чинником інноваційного розвитку країни, саме ця галузь забезпечує країну кваліфікованими кадрами – спеціалістами у всіх галузях народного господарства. У системі вищої школи відбувається процес передачі професійних знань та втілення конкретних навичок у формуванні фахівців для різних галузей народного господарства. Вища освіта розглядається як сфера довгострокових інвестицій у розвиток економіки держави. Значення вищої освіти для інших галузей народного господарства країни полягає у планомірному, науково і кількісно обґрунтованому випуску фахівців, здатних своєю працею відродити перспективні галузі економіки, тим самим формувати і створювати економічний потенціал та її конкурентні переваги на світових ринках.

Однак ставлення в Україні до системи вищої освіти на даний час бажає бути кращим. Занепад у фінансуванні освіти негативно відобразився на якості освітянських послуг. Збільшення комерційних ВНЗ, які провадили у своїй більшості освітянську діяльність за престижними спеціальностями, призвело до занепаду інших спеціальностей, а одночасно і окремих галузей народного господарства. Низький рівень заробітних плат професорсько-викладацького складу, низький рівень фінансування для погашення витрат і розвитку вищих навчальних закладів, неможливість самостійного отримання додаткових доходів, нестабільність у формуванні як держзамовлення фахівців, так і пропорційності фінансування витрат на їх підготовку ставить розвиток системи вищої освіти під загрозу занепаду. Враховуючи, що освіта є «фундаментом» всього економічного розвитку країни, послаблення цього фундаменту – вищої освіти – неминуче послаблює всю національну економіку країни, знижує її ефективність та ослаблює міжнародну конкурентоспроможність України та її економічних суб'єктів.

Ефективне функціонування вищої освіти як складової народногосподарського комплексу країни неможливе без потужних фінансових інвестицій з боку держави. Слід враховувати, що окупність фінансових інвестицій є різною у різних галузях народного господарства і за характером та термінами їх віддачі. Вища освіта є сферою довгострокових фінансових інвестицій, в результаті яких країна отримує

освітянський, науково-технічний, інтелектуальний і кадровий потенціал для свого розвитку. В умовах зростання ролі вищої освіти в соціально-економічному розвитку країни важливою проблемою стає удосконалення управління вищою освітою, укрупнення та зміцнення матеріально-технічної бази, розширення можливостей щодо автономізації фінансової діяльності суб'єктів вищої освіти – вищих навчальних закладів. Вищий навчальний заклад є основним суб'єктом освітянської та господарської діяльності в системі вищої освіти. Завдання вищого навчального закладу як суб'єкта діяльності у системі вищої освіти наступні: здійснення освітянської діяльності, яка забезпечує підготовку фахівців відповідних освітньо-кваліфікаційних рівнів, здійснення наукової і науково-технічної діяльності, вивчення попиту на окремі спеціальності на ринках праці і сприяння працевлаштуванню випускників, підвищення освітньо-культурного рівня громадян.

К. соц. н. Науменко М. В.

Южный федеральный университет, г. Ростов-на-Дону, Российская Федерация,
**ОСОБЕННОСТИ ПРЕДСТАВЛЕНИЙ МОЛОДЫХ ЛЮДЕЙ С РАЗЛИЧНОЙ
ЭТНИЧЕСКОЙ ИДЕНТИЧНОСТЬЮ О ПОЛОТИПИЧНЫХ
И КРОССПОЛОТИПИЧНЫХ ХАРАКТЕРИСТИКАХ**

Одним из центральных звеньев социализации человека является становление его социальной идентичности, которая складывается прежде всего из таких сфер как: возрастная идентичность, профессиональная идентичность, гендерная идентичность, этническая идентичность.

Различные типы социальной идентичности могут пересекаться и взаимодействовать друг друга. К примеру, сформированная этническая идентичность может выступать одним из факторов формирования психологического пола личности, поскольку характеристика различных видов гендера во многом зависят от культурных, антропологических, социальных особенностей той или иной этнической группы.

Этническая идентичность начинает оформляться в 6–7 лет, завершается же её становление в 14–15 лет под действием таких факторов, как:

– особенности социализации в семье, школе и ближайшем социальном окружении (Соответствие ценностей, передаваемых через семью, ценностям, транслируемым через школу и группы сверстников, благотворно влияет на формирование не испытывающей противоречий этнической идентичности;

– особенности этноконтактной среды, прежде всего гетерогенность/гомогенность. (Значимо то, живет ли человек в *полиэтнической* или *моноэтнической среде*. Ситуация межэтнического общения дает индивиду больше возможностей для приобретения знаний об особенностях своей и других групп, их сходстве и различиях, способствует развитию межэтнического понимания и формированию межэтнических коммуникативных навыков).